

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció General Barceló-1-2.º

Administració Sta. Eulària, 25.

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca l'amo Andreu Alcover, Plassa del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Bros a.—Llibreria d'Alomar i Fontdevià, Brossa.

Ventim

Paperot mala-ànima

A Sóller surt un paperingo, anti-clerical de cor, pero que hu vol amagar, si bé tothom li veu la tela de cent llogos enfora; ha nom: *El Pueblo*. El dirigeix aquell *subjecte* que s'era aficat a *Mestre d'Escola* d'Esportes sensa tenir-ne cap títol i cobrà com a *Mestre* oficial una partida d'anys sensa porer, fins que allò se destapà, i el varen treure de *Mestre* ignominiosament. Aquest *subjecte* es un republicanetxo i un anti-clericaletxo d'una pessa, que es republicanetxos i anti-clericaletxos solleric tenen a Sóller i el paguen per que fassa *s'escola laica* que hi mantenen per fer mal·senzillament, per escampar-hi verí i malanansa. De manera que aqueix *subjecte* per un ventim fa *s'escola* del dimoni que hi ha a Sóller i llavò hi publica aquell paperango anti-clerical. Ara figurauvos què ha d'ensenyar an es pobres al·lots d'aquella escola, fiis de pares sensa ànima, i quina llevor infernal no l'ha d'escampar dalt aquell paperot!

N'hem rebuts dos nombres, es de dia 7 i es de dia 14 d'aquest més; no sabem qui les mos l'ha enviats, pero basten per mostra de lo que és tal paperot. Es de dia 7 censura es Bisbes que han prohibit es *tango*, aquell ball tan porc, que sols és propi des qui caminen amb quatre potes. Se comprèn que es paperango anti-clerical defens un ball tan porc com es *tango*. ¿No és cosa d'En Barrufet aquest ball? Idò per forsa es paperot solleric l'ha de defensar.

I lo ridícul és que diu es paperot que, si aquells Bisbes no han vist ballar es *tango*, no'l poren prohibir perque no saben si és bo o si és dolent; i si l'han vist, tampoc el poren prohibir perque allà on ells l'han vist, també l'han de porer veure ets altres. ¿E-hu veis si hu es trempat es paperango solleric per entaferrar arrieses i barbaridats? A un paperot que surt amb aquestes, lo que se mereix que li diguen, és:—¡Hala carabassenc!

I què en direm des nombre de dia 14? Per primera mos fa a sebre que «es clericalisme es contrari a tot progrés», i que «s'intel·ligència europea», si «ha donada cap passa», és estat «a pesar des clericalisme». Pero ¿que sab es paperot solleric d'«intel·ligència europea» ni de «progrés»? S'«intel·ligència europea» totes ses passés dretes que ha donadas, les hi ha fetes dar sa fe cristiana. ¿Que seria de s'«intel·ligència europea» sensa sa llum de sa verdadera fe? ¿Què era s'«intel·ligència europea» abans de Cristó? ¿No estava tal volta afonada dins s'abisme de s'error? ¿Quin «progrés» e-hi havia dins Europa i fora d'Europa quant e-hi arribà sa llum de sa verdadera fe? ¿Tal volta sa barbarie no dominava a les-hores tota l'Europa, tot lo mon? Es principi de tot «progrés» es amar Deu sobre totes les coses i el proïsme com a nosaltres meteixos per amor de Deu. I ¿qui mos ho ha ensenyat en això més que sa fe catòlica? De manera que aqueix cap-esflorat de Sóller no sab que's diu ni que's matgenca!

I no sols això, sino que llavò s'atansa a tirar un gargai a sa bona memoria del Dr. Laguarda, Bisbe que fou de Barcelona, i que, quant se morí, el ploraren tant es pobres de Barcelona per-

que era una cosa d'esglai s'almoína que feia aquell Bisbe sant. I ¿per que li pega aquell paperot noingú de Sóller? Idò perque deixá un Pectoral seu molt preciós a la Mare de Deu de la Mercè. Idò es paperot de Sóller crítica que el Bisbe Laguarda no deixás aquell Pectoral an es pobres en lloc de deixar-lo a la Mare de Deu de la Mercè, la qual, diu es paperot, no l'ha mester per res.

Aquesta virollada des paperot solleric recorda sa de Judes quant Sta. Magdalena escampá per obsequi an el Bon Jesús aquell pot de bones olors. Judes digué: *Més hauria valgut donar-ho an es pobres lo que valia aqueix pot.*

Ets anti-clericals son com Judes, només se recorden des pobres quant qualche persona de bé dona qualche cantitat p'es culte diví, per qualche santuari, esglesia o imatge de gran veneració; i encara se recorden des pobresllavò, no per donar-los cap centim, sino per dir que aquella persona de bé hauria valgut més que hu hagués donat an es pobres. ¡Hipocrites! més que hipocrites! Ells se'n guarden com de caure de donar res mai an es pobres més que mals conseis; mai diners ni cosa que'n valga. ¿A on son ses institucions ni fundacions p'es pobres que hagen fetes ni fundades ets anti-clericals? En camvi tot Barcelona era ple des gran bé, de ses grans almoines que el Bisbe Laguarda feia an es pobres. ¿Qui és idò aqueix paperot noingú de Sóller per anar a criticar si el Bisbe Laguarda deixá un Pectoral a la Mare de Deu de la Mercè de Barcelona? I ¿qui és aqueix estrúmbol per censurar tal deixa? ¿Que la Mare de Deu no hu havia de mester? I ¿què si no hu havia de mester? ¿Tal volta aquell Bisbe no poria fer de lo seu lo que li donava la gana? ¿Qui té dret a aficar-se en res d'això? ¿Tal volta l'esglesia de la Mare de Deu de la Mercè no té dret a posseir lo que li deixin? ¿Tal volta és res injust fer una deixa així a cap esglesia? ¿Quina llei e-hu prohibeix? ¿Quina raó e-hi ha per prohibir-ho? No n'hi ha cap.

Idò ¿per que es paperot anti-clerical noingú de Sóller s'atansa a dir lo que diu contra el Bisbe Laguarda? Senzillament perque es un merda-caner d'En Banyeta Verda.

«Escola des socialistes de Ciutat

Qui los sent an es socialistes, no hi ha gent més afectada de s'instrucció i de s'ensenyansa, pero es fets demostren tot lo contrari. Es socialistes de Ciutat tenen una escola p'es seus al·lots, laica com se suposa. An es pareixer aqueixa escola havia d'estar ben atesa i es pares s'havien de cuidar de fer-hi anar es seus al·lots, i havia d'esser una escola mirai de totes ses altres escoles. Idò no hi ha res d'això. Basta dir que l'han haguda de tancar perque ses rates e-hi porien córrer: i no hi havia trast que parar. De manera que s'*Obre-retxo Balear* posa un articletxo dissapete ponyint es socialistes per i que s'hi girin una mica an aqueixa escola a fi de que la puguen tornar obrir aviat.

Així son amics de s'ensenyansa es socialistes! ¿S'ensenyansa m'heu dit? Si an aqueixa escola seua repartissan taiadas o diners, així ja hi acudirien a forfolllons; i com més bones fossen ses taiades i més grossos es *patracos* o *clopinsos* que repartissen, més pressa hi hauria!

¡Ja hu val amb aquesta socialisteria

nostra! ¡Quina tracalada d'assoleiats! ¡quin carrerany de titiuers! ¡Deu se'n apiat! Amèn!

¡Ja n'hi ha de fam!

P'ets anarquistas de Ciutat parlam, que s'altre diumeuge feren un aplec a favor des presos per questions socials i per aquella partida de crims horribles de Cullera. Ell ara resulta que, segons aqueis tudosses d'anarquistes, tots aquells presos son innocents i unes excel·lents persones que, en lloc de presó, mereixen una corona per ses barbaridats que cometeren, que les varen dur a sa presó i varen merèixer sa sentència que les condemná a sa pena que ara paguen.

Idò, sí s'enyor! ¡aqueis criminals de Cullera, que cometeren aquella partida d'assassinats que aborronaren tot Espanya, ara resulta, segons aqueis anarquistes de Ciutat, que feren molt bé de cometre tots aquells assassinats!

Idò sí! Això de matar i d'assassinar, aqueis grans inemics de sa guerra troben que está molt ben fet si hu poren fer ells matant i assassinant burguesos. Aqueixa clase de guerra la troben molt bona i meritoria ets anarquistes. Només és sa guerra que fan ets altres, que no es bona segons ets anarquistes, per exemple, sa del Marroc. Ara sa que aquells criminals de Cullera feren cuantra es Jutge, s'Escrivá i s'Esgotzi de Sueca, allò si que va esser una guerra bona.

¿E-hu veis com aqueis anarquistes no son més que uns hipocrites, uns farsants, uns taia-nassos, unes males-ànimes?

I acaba es paperango anarquista *El Rayo* dien a un parei de mellengues que anaren a s'aplec de Ciutat, que s'escollin es doctors de solei anarquistes, en lloc d'escollar-se pus es capellans, si volen estar bè i fer hora per lleo, això és, si volen caure de ple baix de s'esclavitut esglaidora a que se veuen reduides casi totes ses dones que cauen baix de ses ungies d'un anarquista. Pobre dona que té s'homo anarquista! ¡S'es acabada per ella tota llibertat honesta i digna! No li queda altra llibertat que sa de blasfemar, fer barbaridats i acabar per tirar-se un tir quant ja no pot aguantar pus es despotis me de s'homo anarquista! ¡Això és sa sort que espera a totes ses dones anarquistes! ¡Malanades!

Beseuit

A un de la «Lliga dels Amics de l'art».

Mos ne surt un demunt es setmanari *Soller*, per més senyes, D. Gabriel Capó, que no ha volgut esser manco que Mesire Biel de la Mel en lo de pegar una ponyida an es qui se cuiden de la Seu, sobre la Mare de Deu des Portal des Mirador, per més que tracta de desfresar-ho amb bones formes, encara sa mala intenció se veu a la lleo, tota vegada que, perque aquella Mare de Deu no és an es pilar d'aquell Portal, mos parla s'articulista d'*emigracions «silencioses»* de joies artístiques, que «quant se destapen, ja son inevitables», per lo qual aqueix «amic de l'art» «pensa lo dolent i imagina lo pitjor.»

Aquest senyor Capó será tot lo «amic de l'art» que vulga, i trobam ben fet de tot que hu sia molt, pero molt. Lo que no trobam gens ben fet,

lo que li censuram ben fort és que se'n sia anat a encastellar-se dalt ses columnes des setmanari «Soller» per publicar devant tot Mallorca aqueixa partida d'insinuacions malignes i verinoses contra una corporació tan benemèrita de s'art relligiós com l'Il·lm. Capítol de Canonges de la Seu, que té per President nat lo Rdm. e Il·lm. Sr. Bisbe, es gran protector i defensor de s'art relligiós de tot Mallorca. Sí, és un acte d'incorrecció grossa i de geugesesa major anar-se'n a insinuar sil' Il·lm. Capítol de Canonges de la Seu, baix de s'immediata Presidencia i Inspecció del Rdm. e Il·lm. Sr. Bisbe, sensa s'autoritat del qual l'Il·lm. Capítol no's pot desfer de res, no pot alienar res, haja feta seuvatge una joia d'art tan meravellosa com aquella Mare des Portal des Mirador, i l'haja feta «emigrar» «sigilosament», a les sordes, així com obren es malfactors.

I ¿quines passes ha donades aqueix «amic de l'art» per cerciorar-se de lo que és estat d'aquesta preciosíssima imatge? ¿Es anat a demanar-ho a negú que li pogués contestar? Noltros sabem de bona tinta que an es qui poria donar claricies d'aquesta cosa, sols s'hi acostá un periodista, que no era cap «Capó»; i aquell periodista no trobá cap obstacle per aclarir sa cosa, sino que li digueren clar i llampant tot lo que hi havia; i an aquella persona ja no s'hi és acostat negú pus a demanar-li tals claricies.

Pero aquí lo célebre és que dissapte passat aqueix Sr. Capó dalt es *Soller* se permeta aquell raig d'insinuacions malignes sobre la Mare de Deu des Mirador, quant ja feia vuit dies que LA AURORA havia donada tan bona pentinada a Mestre Biel de la Mel sobre aquella imatge veneranda, tantot tot lo que hi havia referent a sa mateixa. ¿Que el Sr. Capó no se'n temé de que LA AURORA digués tot allò? Ja és segur que no se'n degué témer! pero no será perque LA AURORA no sia coneguda i lletgida dins Mallorca, allà on té una tirada de prop de dos mil exemplars, i no mos ne queda casi cap mai, perque les mos prenen de ses mans. De manera que aqueix senyor Capó porá esser destre per altres coses, pero per estar al córrer de lo que diu la Prensa mallorquina, se veu que cualca enrera ferm, just demunt esrabassell de sa coa, i per això ha bastat tan poc per fer lo pegar de folondres.

¡Vetaquí lo que t'è voler-se fer eco de Mestre Bielingo Alomar, *altes* Llucifer de pan-fonteta!

¡Que hu sapia aqueix senyor Capó i tots ets altres «amics de l'art» consemblants!

La Mare de Deu des Portal des Mirador l'hagueren de llevar perque estava tota croixida, per fer-ne una altra de nova just igual, i la se'n dugueren feta dos trossos, quant la tocaren, an es Museu Diocesà, a on se troba tan ben guardada i defensada com no hi está més cap altra figura de Mallorca ni de fora Mallorca.

¡Que hu sapia aqueix senyor Capó i tots ets altres «amics de l'art» consemblants!

Dins poc temps, si Deu ho vol i Maria, an aquell pilar des mig des Portal des Mirador de la Seu, e-hi haurá sa figura novella de la Mare de Deu de sa mateixa trassa que s'antiga, tan consemblant amb s'antiga com le hi haurá sabuda fer s'escultor que n'está encarregat!

¿E-hu sap ara aqueix Sr. Capó lo que hi ha sobre tal Mare de Deu?

¿E-hu sap ara s'articulista de *La Ultima Hora* que dies passats, segons mos conten, també sucava ets ais sobre sa «desaparició» d'aquella imatge veneranda? Ara veurem si *La Ultima Hora* demostrarà tenir bona voluntat en tota aquesta cosa, rectificanc sa notícia falsa que doná, segons mos diuen, sobre tal Mare de Deu des Portal des Mirador.

¡Uei Mestre Bielingo!

Per vos parlam jo Sr. Llocifer-deper-riure! No sabem qui és que mos ha enviat *El Motin* de 19 d'aquest mes, que és tot una detonació flautenta d'En Barrufet, més pudenta que carn de vas, i que du un articletxo vostro, a on tractau d'arruixar-vos es grapat de mosques que sa má mestra des nostro bon amic En Jusep Carner de Barcelona vos amollá de dalt *La Veu de Catalunya*, i que's veu que vos han picadet fort aquelles bones de mosques carnerianes, si hem de jutjar p'es remeulos que exhalau dins aquell articletxo, que mos ha eternit es cor. Lo que mos ha fet esclatar de riure és que a noltros que vos feim tantes de moixonies, mos digueu: *desgraciats*. ¡Ja hi anau errat, Mestre Biel de la

Mel' ¿Noltros *desgraciats*, mentres vos poguem solfetjar ses costelles i tocar-vos s'escarpó ¡Ca, homo! ¡Si hi reim fora mida, espolsant-vos sa murta! ¡A la vista está! ¡Si hi reim per ses butxaques, homo quant vos poreu etzibar mansiula i altra!

Es *desgraciats* sou vos que vos veis a s'afrenta de no sebre contestar a tantes de coses que vos hem dites davant tot Mallorca desde es mes d'agost de l'any 1910. Vos que preteniu tant de sebre de teologia, de filosofia, d' historia, no heu gosat mai sortir a la palestra a on tantes de vegades vos hem defiat a discutir punts de totes aquestes ciencies. Si, vos veis a s'afrenta d'haver de dir que mos despreciau i que vos ho tenui a manco de contestar-mos. Pero mentres tant, noltros vos ablanim es cuiro davant tot Mallorca, i vos no sabeu prendre altra postura que sa tan desairada i ridicula des qui para i reb, si us plau per forsa. Per part nostra poreu seguir despreciant-mos; lo que noltros vos asseguram per cosa certa que seguirem donant-vos tota s'empena, bescuit, nesples, serves, prunes, cireres i demés carro-portal, sempre que seguirem entaferrant dois, blasfemies i barbaritats contra Deu i ses coses de Deu!

va, més ganes li venien d'engolir-les-se.

N'agafa una p'es capoll, i allá venga a mirar-la-se per s'ui, p'es capoll, per tot lo redó.

¿Què me'n direu? Ell tant la se mirá i tanta de gola li va fer aquella figa, que sensa voler, obri sa boca, sa má que tenia no se pogué aturar d'acostar-se a sa boca, de sa gargamella li puja una xuclada, i sa figa per endins.

No'n volgueu sebre més; no li toca voreres, i ja no la veren pus.

Amb això es sastre el crida, i l'homo s'hi presenta just amb una figa dins es cuietó.

—¿I s'altra? diu es sastre. ¿A on és s'altra figa? ¿Com és que no més en dus una.

—¡Ai mestre! diu aquell revel'ler. ¡Quina desgracia que m'ha succeïda!

—¿I què és estat? diu es sastre.

—¿I què ha d'esser estat? diu s'al'lot. ¿Que quant he hagudes cuïdes ses dues figures, com eren tan garrides, com feien aquella oloreta, n'agaf una amb sa mà, me pos a mirar-la'm de prim compte per afinar-li totes ses perfeccions; i heu de creure i pensar i pensar i creure que, sensa temer-me'n, sa meua boca s'és badada, i *zús!* sa figa s'hi és enfonyada, me pren per dins sa gargamella, i per avall s'és dit. De manera que jo no hi som estat a temps a fer-la tornar arrera...!

Com es sastre sent allò, román esglaiat, fins que s'exclama:

—Pero ¿com pot esser estat això? ¿què has fet, gran polissardo?

—Què he fet? diu s'al'lot. veis? He fet així!

I agafa s'altra figa, la s'afica dins sa boca i la s'envia a l'acte.

Aquí es sastre cuidá a fer ui de rabia. Invest es *missatget petit* a coses i galtades, amollant-li mil flastomies.

Es *missatget petit* veient que allò jugava massa brut, e-hu dona a ses comes; i ventura d'ell que guanyá a córrer an es Sastre, i li pogué fogir, i vos assegur que els estirá fort an es galindons per esser escápol d'aquella barrumbada.

Se presenta an el Sr. Comte i a la Sra. Comtessa, i los conta lo que li acaba de succeir amb so sastre del Rei Marsil.

An aquells senyors allò els-e va caure molt de toc, i cuidaren a esclatar de riaies que els-e vengueren.

Es comte aná a veure es sastre, i l'apacivá, fent-li veure que allò no era estat més que una al'lotada des *missatget petit*, i que no s'hi havia d'infundar pus.

Es sastre conta es pas an el Rei Marsil, que també hi va riure ferm, i volgué conèixer aquell revel'ler, tan trempat per engolir-se una figa.

Es Comte le hi mená an es *missatget petit* a ca'l Rei, i el Rei li passá per orde que cada dia hi havia d'anar a donar-li es bon dia per riure una estona.

I així hu va haver de fer es *missatget petit*: cada dia una estona a fer riure el Rei Marsil; i no sols feia riaies an el Rei, sino a la Reina i a sa fia del Rei, que era pobila, i a tota la Cort.

Passa temps, i arriba es triquet del Rei i la Reina haver de casar sa seua fia la senyora Princesa, perque ja tenia vint i un any; i ja hu diu sa cansó:

En tenir vint i un any,
ses al'lotes casaulés;
perque, en fer-ne vint i tres,
ja prenen es cap-avall.

I ¿Que fa el Rei Marsil a-les-hores? Fa fer unes dictes que es qui endevinaría lo que valia es seu cotxo, que era tot d'or, i ses sis mules que hi tiraven, que tenien ses potes d'or i es pel d'or, si era homo i fadrí se casaría amb la senyora Princesa; i, si era casat o era dona, tendria pa per tots es dies de sa vida.

Com aquelles dictes se seberen, comensen a comparèixer fadrinel·los i no fadrinel·los a ca'l Rei Marsil per veure si endevinaríen que valia aquell cotxo d'or i aquelles sis mules que hi tiraven amb ses potes d'or i es pel d'or!

I tots e-hi deien sa seua, pero negú hu endevinava; i es fadrins se'n tornaven tots mostiis, i es no-fadrins tot alisos, com si haguessen venut a espera.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que un dia es Comte i sa Comtessa diuen an es *missatget petit*:

—Homo! ¿i per que no hu proves tu si hu endevinaríes que valen es cotxo i ses mules del Rei Marsil? ¡No sies beneit! ¡De provar-ho no pots perdre gaire, i t'exposes a guanyar molt!

—Sí que han pensat bé, diu ell. Ara mateix me'n hi vaig.

I pica de talons cap a ca'l Rei, s'hi presenta i li diu:

—Senyor Rei, veng a veure si endevinaré lo que valen es cotxo i ses mules de vossa Reial Majestat.

—Hala idó! diu el Rei. ¡Ja pots esser partit! ¡Veiam! pegue-hi una dita!

—Pero ¿que no hu he de dir davant tota la Cort? diu s'al'lot.

—Sí que tens raó! diu el Rei.

Crida a l'acte tota la Cort, el Rei s'asseu an es trono, tots es senyors grossos fan lo mateix, i el Rei diu an es *missatget petit*.

—¡Hala idó! Veiam! ¿qnè es que dius tu que valen ses meues sis mules i es meu cotxo?

—¿Què valen? diu es *missatget petit*. Jo le hi diré, Sr. Rei, i que escolt bé tothom:

Val més una saó d'abril
que's cotxo i ses mules del Rei Marsil.

Com el Rei i tota la Cort sentiren aquelles paraules des *missatget petit*, e-hi pensaren una mica, i tots s'exclamaren a la uaa:

—¡No hi ha remei! ¡Aqueix e-hu ha endevinat! Seua és s'acció!

—Seua és! diu el Rei. Res e-hi ha tan ric com una saó d'abril, que fa capitar bé s'anyada. I ¿qui hu dupta que una bona anyada val més que's meu cotxo d'or i ses meues sis mules amb ses potes d'or i es pel d'or?

—No res idó! diu la senyora Princesa, que era allá. Jo estic ben conforme de casar-me amb aquest estornell.

—¡I jo sí que hi estic de casar-me amb la senyora Princesa! diu es *missatget petit*.

—Idó ¡endevant ses atxes! diu el Rei.

Ell enrengaren la cosa, i dins vuit dies se feu s'esclafit, es *missatget petit* se casá amb sa fia del Rei, i el Rei les dona sa corona, se feren unes festes mai vistes, i visqueren contents i alegres anys i més anys. I encara són vius si no són morts. I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

JORDI DES RECÓ

¡Quina Pobila!

I

Siga el qui siga que s'atans a dir que això de pobils i pobiles és gent esguerrada, que no n'hi ha cap d'avençgut, que no són més uns misserets de cocou, ... sápigam que jo, que som pobil amb cinc germans vius i tres morts, m'he passat per s'escudeller de contar d'una pobila de ses més bufarelles i que bastaría ella tota sola per fer romandre malament aqueis llengos-llargues que no están a pler, en no malparlar del germá proïsme.

Idó sí, N'Aina María de So'n Fil-d'or és lo que se diu tota una fadrina; i més envant, si Deu ho vol, serà tot una madona.

I qui n'és amb mí, ja ¡pot esser partit a escoltar, i se porá treure es gat des sac.

DE TOTES ERBES

Es missatget petit

(Acabatai)

I heu de creure i pensar i pensar i creure que es *missatget petit* se cansá de menjar i beure i no fer res a ca's Comte i sa Comtessa, que el tenien com un fii, i els-e ballava l'aigo davant i estaven tot alabats amb ell.

Idó, aquell dianxa d'al'lotó se cansá d'aquella bona vida, i un dia agafa es Comte, i li diu:

—Senyor Comte, ¿creurá que m'he passat p'es cap de prendre un ofici qualsevol, perque veu: jo estic massa bé amb vosses mercès; pero si vosses mercès qualche dia per una cosa o s'altra se cansassen de tenir-me...

—Uep! diu es Comte. Això no puc permetre que m'ho digues davant. Ni la senyora Comtessa ni jo som llunatics ni tampoc mos assemblam gota a la fuia de l'om. Noltros te tenim aquí com si fosses fii nostro; i mentres tu fasses bonda, aquí és ca-teua per tots es dies de sa nostra vida.

—Gracies, Sr. Comte! diu s'al'lotó. Prou que hu veig que vosses mercès fan massa per mí, i mai los ho sabré agrair així com vosses mercès s'ho mereixen; pero figur-se que vosses mercès se'n anassen a veure St. Pere! ¡Deu los do molts d'anys de vida i aquest que no cont! ¿que seria de mí? avesat a sa vida de senyor, sensa sebre fer de cap ofici per besquetjar-me la vida! ¡Me crega Sr. Comte! ¡me convé a caramull aprendre d'un d'ofici! ¡Es sebre no ocupa lloc i es no sebre embarrassa!

Com es Comte sentí tot aquell manifest s'en va contar-ho a sa Comtessa, i tot dos trobaren que s'al'lotó deia ver i que amb això demostrava una volta més es seu bon cap i es seu seny d'homo vei, que era lo més gros, tractant-se d'un bergantell de setze o desset anys, que an es perèixer no havia de dur més que grins dins es carabassot.

I ¿que fa es Comte? L'agafa, i li diu: —Bono ¿i quin ofici havíes pensat de prendre?

—A mi tots me son bons! diu es *missatget*. Es que trobaran vosses mercès.

Es comte i sa Comtessa hi pensaren i varen trobar que lo millor seria que aprengué de sastre, que és un ofici descausat i que sempre té enganxos.

Es Comte era molt consegut des sastre del Rei Marsil; i un dia que'l to-

pá, li digué si voldria anostrá nn al'lotell així i així. Es sastre del Rei Marsil diu que sí; i es *missatget petit* ¡cap a ca's sastre!

I allá anava cada dia dematí i cap-vespre, i es sastre ara li menava una feina su-ara s'altre; i es *missatget petit* e-hu feia tot sensa recapitoletjar gens mai, i es sastre no hu volguen sebre si n'estava gojós d'haver trobat un aprenent tan aprenent.

Pero aquell dianxa d'al'lot, amb tot i esser de tan bona pasta, li agradava cap-buitetjar així mateix desiara; pero si llavò es mestre el renyava, mai li tornava cap mala resposta, sino que li deia:

—Mestre, vos tenui raó! Massa hu veig que si no fósseu tan bon homo, ja m'haurfeu engegat i re-d'engegat meixanta vegades! ¡Es que dins aqueix carabassot meu sabeu que n'hi ha de poquet de suc de cervell!...

I es mestre amb allò s'apacivava, i tota sa malicia que s'al'lot li havia feta, li espassava.

Un dia pero tan mateix n'hi va fer massa de malicia es *missatget petit* an es sastre del Rei Marsil.

Figurau-vos que tenia una figuera martinenca dins es corral que parava migcortó amb unes figures tardanes que feia lo més saborós del mon. Ja era passat tots-Sants i encara en tenia dues de figures com es puay cada una, i es sastre esperava que madurassen de tot per cuir-les i dur-les an el Rei Marsil, que n'era molt afectat de figures tardanes.

Com es Sastre va veure que ja comensaven a esser-ho madures, diu an es *missatget petit*:

—Escolta! Agafa un cuietó (2), puja a sa figuera martinenca, cuu aquelles dues figures, compon-les amb dues fuies de figuera una devall i una demunt dins es cuietó, i les duren an el Rei Marsil, avui que hi hem d'anar a prendre-li mida d'una gabitza, i uns calsons.

I ¿que fa es *missatget petit*? Agafa es cuietó, se'n puja a sa figuera martinenca, e-hi compon dues fuies ben grosses de figuera per fer es jas de ses figures, i cuu ses dues bones de figures, que vos assegur que feien bona cara ferm i molta de menjera.

An es *missatget petit* si que n'hi feren! Ell se posá a mirar-les-se; i allá mira que te mira; i, com més ana-

I així fracassà sa conspiració. No per això, emperò, s'aturaven es revolucionaris, sino que treballaren més, i esperaven una avinentesa qualsevol, i aviat en trobaren una.

Era la primeria de setembre de 1911. Sa «Confederació General des Treball» de Catalunya celebrà an el Palau de Belles Arts de Barcelona, que cedí s'Ajuntament radical, un Congrés obrer, representatiu de ses societats revolucionaries d'Espanya. Durà tres dies; ses sessions foren públiques. Però, acabat es Congrés, es delegats tengueren junta secreta allà mateix. Tal junta la convocava sa «Sub-comissió Pro-Revolució Espanyola» de Barcelona, d'acord amb sa Comissió de París i altres sub-comissions de províncies. S'idea va esser declarar sa vaga general revolucionaria a mitján setembre. Entre altres, assistien a sa reunió socialistes i anarquistes tan significats com En Ll. Bufill, en Fr. Miranda, En Fr. Cardenal, En Pep Camposada, En Tomás Herreros, En Jaume Coll, En Miquel Sánchez, En Manuel Avila; dos de Gijón; un de Valencia; altres de Cullera i Sueca, entre altres el famós Chato de Cuquetas; En Llorens Portet, s'hereu d'En Ferrer, arribat aquells dies de París, amb sa representació de ses Comissions de París i Londres. Es partit lerrouxista el representaven dos redactors de *El Progreso*.

Presidí sa reunió En Pep Negre, qui explicà es motiu de sa convocatori. Es seu discurs va esser pintar amb colors negres sa situació des proletariat espanyol, mencionar sa vaga minera de Bilbao, sa des teixidors de Sabadell i Tarrasa i altres vagues d'aquells dies. Lletgí cartes d'adhesió an ets acorts de sa junta secreta i d'En Pau Iglesias i d'En Barrio, qui deien que es Partit socialista i es partit revolucionari (Conf. Gen. de Treb.) farien també sa vaga general. En Pau Iglesias afegia que estava segur de sa cooperació de sa Confederació republicana-socialista. En Negre, además, donà compte d'ets acorts de ses Comissions de París i Londres i es preparatius que's feien ja per sa revolució. I acabà diguent que havien d'aprofitar s'agitació dominant del país i ses vagues parcials per anar, dins pocs dies, a sa vaga general, anuladora des règim constitucional, tota vegada que estaven conformes totes ses comissions de Barcelona, de províncies i de l'extranger. Uns quants delegats tractaren questions de tàctica, de organissació, de detalls; i quedaren entesos. Totd'una se anomenà una Comissió de Vaga a on entraven dos individus per cada fracció representada a s'assemblea. Lo que més se recomanà va esser que fessen via a preparar es boldrons revolucionaris. Sa junta acabà molt passat les dotze de la nit.

Aquesta Comissió de vaga se reunia tots es dies, i acordaren de declarar sa vaga dia 17 de setembre. Visitaren ses persones més visibles des partits republicans; i los reberen tant bé En Giner de los Rios i N'Emilià Iglesias, amb s'aprovació d'En Lerroux que se comprometeren a dirigir es revolucionaris, p'es carrers, tan prompte com es moviment prengué caràcter de violència.

En Pere Corominas, ex-anarquista, director des «Poble Catalá» tengué varies entrevistes amb sa Comissió de sa vaga i se va comprometre a treballar personalment. Fins contribuí amb candidats en metálic i les posà en relació amb N'Oriol Martorell, catalanista ricot, qui donà an es revolucionaris cinc mil pessetes oferint-losademéstotes les que fossen mester. Amb tot això anaven lligats socialistes, anarquistes i republicans.

No obstant, altres anarquistes tiraven juntes, independents d'aqueis, per combinar plans de revolució. Dia 14 des mateix setembre se reuniren En

Portet, En Fr. Miranda, En Coll, En Pierre i En Sánchez per acordar sa manera d'assassinar es General Weyler i En Portet, Governador de Barcelona. En Coll i En Sanchez foren ets encarregats de llevar-los des vent.

Es mateix dia 14 se reuni sa Comissió de sa vaga i nomenà es delegats qui se'n havien d'anar a províncies per declarar sa vaga general dia 17, i per donar ses instruccions de sa Comissió a ses agrupacions revolucionaries. Aquell mateix vespre sortiren de Barcelona: En Fr. Cardenal, de cap a Madrid; En Tomás Herreros, de cap a Logroño; N'Angel C. Ruiz, de cap a la Corunya; etc.

Es revolucionaris no desmaiaven, confiats de fer desaparèixer al acte sa Monarquia. Empero ells no contaven amb que es Govern sabia, punt per punt, lo que feien, i esperava s'hora més oportuna per posar-los sa mà damunt. Els Srs. Martorell i Carbonell, Inspectors de sa Secció especial de policia de Barcelona, havien conseguit fer-se confidents des mateixos revolucionaris, i coneixien perfectament, d'aquesta manera, tots es punts de reunió, sabien qui's reunien i quins acorts prenien sempre.

Dia 16, a's vespre, sa meteixa nit abans de comensar sa vaga general, agafaren, a Barcelona, a Madrid i a altres parts, tots ets anarquistes i revolucionaris més encesos, i així sa vaga va fracassar.

Ses autoritats judicials de Barcelona instrüiren causa an es principals directores de sa revolució i no fa gaire temps que encara n'hi havia dins sa presó d'aqueis subjectes.

Més tart, quant sa premsa se'n ocupà d'aquesta trama i alguns diputats republicans demanaren es net an es Govern, En Canalejas va respondre que sabia fil per randa tots es fets, i que mentres es revolucionaris feien es seus preparatius, ell havia sabut, varies vegades cada dia, tot quant deien i proposaven.

A l'entretant d'aquells aconteixements succeí lo de Cullera, que gentota feroç i sanguinaria va assassinar covardament es Jutge, un Escrivá i un esgotz de Sueca. Es tribunals condemnaren es reus convictes i confessos a sa pena capital.

Ses so c i e d a t s revolucionaries de França i d'Espanya, amb això, armaren una protesta general, i no pararen fins que an aquells los varen commutar sa pena. Aquest acte geuerós del Rei i des Governants espanyols no conseguí res, no logrà apacivar ses ires revolucionaries, que consideraven aquella commutació com una victòria alcançada amb la seua pressió insistent. Fins amb aquella intervenció del Rei hi veren una debilitat imperdonable des règim monárquic.

Poc temps després, per la primavera de 1912, se declarà sa vaga des ferroviaris, sa darrera trama revolucionaria que feren ets inimics de sa Monarquia Espanyola: vaga que alcançá greus proporcions, vaga que amenaçá de ver s'orde social a sa nostra patria.

Devant aquesta vaga, bona part de s'opinió se declarà a favor d'es ferroviaris, creguent de bona fe que la cosa era per millorar sa seua situació. Res més fals. Ses persones imparcials se'n pogueren convèncer prest, i confessaren que aquell moviment obeía a causes més fondes, que no's veien.

Efectivament, sa vaga era part només d'un gran pla revolucionari, amb extenses ramificacions per tota Espanya, que promovien agitadors d'ofici, per destruir tot quant fes nosa a sa realissació de ses seues intencions. An aqueis elements los du preocupats i cegats s'idea de destruir-ho tot; mai una idea regeneradora ha justificada la seua aspiració; tot e-hu resolen per sa revolució.

Idò molt antes de declarar-se sa va-

ga des ferroviaris, es republicans i es socialistes de sa famosa Conjunció per una banda, i per s'altra es radicals, no s'amagaren de propagar per on-se-vaia es seus propòsits de debilitar sa Monarquia usant tots es procediments revolucionaris per derrotar-la. Es revolucionaris francesos i portuguesos que treballen contra sa Monarquia espanyola jen feien de veta! En Felix Azzati s'espitxá cap a París i comensá a publicar dalt *l'Humanité* entrevistes (interview), denunciand falses injustícies, falsos torments contra es presos de Cullera, per treure-los declaracions de culpabilitat que no fossen veres.

A l'entretant En Pau Iglesias i En Soriano cap-llevaven per Lisboa, des-carats, tractats per on-se-vaia com a comtes. Es mateix Govern portugués los protegía i los obría camí; es mateix Govern favoria es pla des conspiradors espanyols, es mateix qui, per altre vent, conseguía d'En Canalejas tot quant reclamava contra es monárquics des seu país.

En Pau Iglesias aná a París llavò per demanar ajuda an es socialistes de França. A París se va veure amb En Jaurès, amb N'Ervé, amb En Vaillant, etc. treballa a sa «Confederació General des Treball» per conseguir que sa vaga ferroviaria fos simultania a França i a Espanya. Pero no'l s'escoltaren. Per tot el prenién per un traïdor an es moviment obrer espanyol, un qui fuig de sa lluita de classes i de s'orientació de l'Internacional, per un aburguesat, per un republicà de conveniencias, per un aspirant a diputat a Corts.

Pero bastava que se tractés de fer mal, d'arruinar, de humiliar, de tirar en-terra Espanya, per que sa premsa, venal i indigna, de França s'alsás contra noltros. Sa mateixa premsa que un dia se pronunciava contra es revolucionaris francesos quant intentaren perturbar sa pau pública, era sa que se girava contra Espanya, sa que presentava Espanya com es país clàssic de l'Inquisició, era sa que presentava ets espanyols com a descendents d'En Torquemada.

Tots aqueis elements que's donen to de progressius i avensats varen esser es qui s'esforsaren de tot, pero de tot, per crear una opinió horriblement contrària an es canalejas, diguent que era un xotet de cordeta d'En Maura, diguent que tots dos eren sanguinaris, cruels i brutals, que que per això, se feia precís llevar-los d'es mig, i que matar-los feia progressiu.

En quant a sa vaga ferroviaria, no cal duptar que molts obraven de bona fe i confiats de millorar sa seua condició. Es ver que a Espanya es servei de ferro-carrils no és des ben pagats; és ver que hi ha jornals que fan plorera. Pero s'intenció des caporals des moviment sols aparentment era aquesta.

Sa Direcció de sa Companyia de Ferro-carrils i es Govern demostraren bones ganas d'arreglar la cosa de sa millor manera possible, d'atendre a ses peticions. A pesar d'això, es qui coneixien be sa casta de moviment, prou sabien que com més concedirien ses Companyies, més exigirien es treballadors.

Sa vaga general amenaçava. Temps feia que perillava i que ets agitadors la preparaven, segurs d'arribar-la a terme. En Barrio, Secretari de sa «Unió General de Treballadors» i escolá de N'Iglesias, fone nomenat president de sa Unió ferroviaria; En Ribaut, lerrouxista de nota, fone també nomenat president des ferroviaris de Catalunya, i així s'apoderaren des Comitès de ses altres regions.

Molts de dies abans de declarar-se sa vaga general, quant encara es ferroviaris esperaven contestació de ses Companyies, a França sa *Voix du Peuple* i sa *Bataille Syndicaliste* publicaven articles un poc coents contra En Pau Iglesias i excitant ets obrers francesos a que fessen solidaritat estreta

amb sos espanyols, no per alcansar millores parcials an es treball, sino per destruir sa Monarquia espanyola, es règim monárquic a Espanya. Altre tant feien *l'Humanité* i *l'Action*.

Sa premsa de informació anava diguent que el Rei aniria oficialment a França per firmar es tractat franc-espanyol sobre el Marroc. Sa *Bataille Syndicaliste* i sa *Guerre Sociale* retregueren En Ferrer i amenassaren D. Anfós. Un de tals articles de la «Bataille» titulat «Alfonso XIII» deia que, si gosa-va posar peu dins França, li demostrarien que havien sabut guardar bé ses fórmules de clorat amb que carregaren ses bombes des carrer de Rohan l'any 1905. Aquest número fone denunciat i duit an es Tribunals.

Es dies que durà sa vaga, sa policia espanyola i francesa seguía ben de prop ets anarquistes, no ignoraven tot quant feien ni es viatges d'uns quants a sa frontera d'Espanya i França. Mort es moviment revolucionari, sa premsa francesa continuá una campanya formidable contra En Canalejas. En Fabra Ribas—s'amic des nostre *Obrero*—dalt *l'Humanité*, i En Malato dalt la *Bataille* publicaven articles de foc diguent, lo més poc, d'En Canalejas que era un traïdor a ses promeses democràtiques que havia fetes quant estava a l'oposició, senyalant-lo a ses ires d'ets anarquistes d'acció, presentant-lo com un reaccionari incorregible, més perillós que En Maura.

Dia 20 i no sé quants de Octubre de 1912 *Bataille Syndicaliste* publicá a sa secció de *Correspondance* aquesta noticia, presa literal: «*Carles Malato dona an En Garcia hora i punt per sa cita a Burdeus*». Aquesta nota no passá per alt a Monsieur N... comandant d'una brigada de policies encarregats de vel'lar ets anarquistes. Per això amb dos agents, s'espitxá cap a Burdeus. Arribaren, i trobaren En Malato i En Garcia, En Vicens Garcia, ple-gats. Quant aquest funcionari torná a París va assegurar que En Malato era anat a Burdeus per donar ordes an En Pardinás per que assassinés En Canalejas, i així hi va comunicar an es Cos de Seguredat de Madrid, a fi de que capturassen tot d'una En Pardinás.

Dia 12 de novembre En Canalejas caigué mort, vilment atravesat de bala, que li despará En Pardinás. Així va pagar es tres fracassos consecutius que procurá an es revolucionaris de diferents tendències, lligats per destruir sa Monarquia Espanyola.

TRADUCCIÓ D'EN VERA-VEU.

Secció local

Ets Exercicis de ses Fies de la Puríssima de s'altra setmana acabaren de lo millor. Deu fassa que resultia de molt de fruit. Amèn.

I de ses Coranta-Hores del Cor de Jesús què en direm? Que foren solemnisimes i que hi acudí gent ferm, i bons sermons que s'hi feren.

Es nostros amics D. Guíem Puerto i Dona Carme Planes plora sa mort des seu infantó Faust, just de tres anys, que dilluns prengué el vol cap al cel. Es nostre condol a son pare i sa mare per sa pena que els ha deixada; pero s'enhorabona també per sa dita de tenir un àngel an el cel que intercedirà per ells, pero de quina manera!

Es Carnaval és anat magre i fret ferm devers Manacor, gracies a Deu. Si no fos estat p'es balls de màscares des republicans i per sa *Rua* i alguns tests que tiraren, ni se seria conegut que fossen es derrers dies.

Ja han comensada sa seua tasca es nostros Coremers.

A la Parroquia predica sa corema Mn. Bartomeu Pons, a Fartarix es divenres i diumenges Mn. Antoni Lliteres, an es Convent de St. Vicens Ferrer uns quants de Pares Dominics es dimegres, divenres i diumenges.

Dimars i diumenge feu una mica de saó. Deu fassa que se repetesca sa cosa fins que ets anbellons ratgin, si convé.